

Stručni rad

OBILJEŽAVANJE EUROPSKOG DANA JEZIKA

Jana Zupanc, profesorica engleskog i njemačkog jezika
Osnovna škola Ferde Vesela, Šentvid pri Stični, Slovenija

Sažetak

Utjecaj globalizacije i, s druge strane, integracija u širu zajednicu unutar Europske unije zahtijevaju učenje više jezika, višejezičnost, obilježavanje kulturne raznolikosti Europe i međukulturalno razumijevanje. Obilježavanje Europskog dana jezika naša je zajednička aktivnost za postizanje upravo takvih ciljeva. Svakako je zadatak profesora jezika da potaknu, nadahnu i motiviraju učenike i širu zajednicu za učenje jezika, jer poznavanje više jezika postalo je ne samo prednost, već u današnjem svijetu i nužnost za bolje mogućnosti i prilike za život, studij i rad.

Ključne riječi: jezici, višejezičnost, kulturna raznolikost, motivacija, kreativnost

1. Uvod

„Ako želiš sagraditi brod, ne trebaš okupiti gomilu ljudi da među njima podijeliš posao, već probudi u njima čežnju za širokim, beskrajnim morem.“

(Antoine de Saint-Exupéry)

Želja za promicanjem učenja jezika i višejezičnosti, međukulturalnog razumijevanja te želja za podizanjem svijesti o bogatoj jezičnoj i kulturnoj raznolikosti Europe svake nas godine navodi na obilježavanje Europskog dana jezika. Važnost poznavanja više od jednog jezika danas je vidljiva na svakom koraku, kako pri odabiru studija, tako i u profesionalnom radu, ali i slobodnom vremenu. Poznavanje materinskoga jezika i jednog stranog jezika više nije dovoljno jer se globalizacijom život mijenja pa je znanje potrebno stalno nadopunjavati i usavršavati. Potrebno je poticati motivaciju za učenje jezika kod svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa, a proces motivacije promatrati šire, čak i izvan školskog okruženja, te isticati cjeloživotni aspekt učenja jezika. Iznad svega, potrebno je poticati unutarnju motivaciju za učenje jezika, a Europski dan jezika odlična je prilika da se učenici, u nekim slučajevima pravi poliglotti, predstave i pokažu drugima da učenje jezika može biti razigrano, da u njemu uživaju i da su vješti u upotrebi nekoliko jezika i, posljedično, da inspiriraju druge da uče ili podučavaju jezike. U nastavku rada prikazat će se važnost znanja jezika i višejezičnosti, motivaciju za učenje jezika te će se fokusirati na praktičan primjer obilježavanja Europskog dana jezika, jer ga shvaćamo kao iznimnu priliku za postizanje i nadmašivanje postavljenih ciljeva.

2. Jezici

2.1. Važnost poznavanja jezika i višejezičnosti u 21. stoljeću

U 21. stoljeću poznavanje više jezika više nije samo prednost, već postaje sve potrebnije ako želimo iskoristiti bolje mogućnosti zapošljavanja na tržištu rada, pri odabiru karijere, pri odabiru studija, pri mobilnosti, na poslovnim i privatnim putovanjima ili prilikom uspostavljanja kontakata izvan granica svoje domovine. Bez znanja engleskog jezika gotovo je nemoguće ići ukorak s vremenom zbog tehnologije koja se neprestano nadopunjuje i prestiže jezičnu potporu materinskog jezika. Poznavanje jednog ili više stranih jezika predstavlja dodanu vrijednost.

O značenju višejezičnosti u svojim radovima Kač piše u suradnji s drugim autoricama, a prema njihovoj studiji, višejezičnost je postala dio naše socijalizacije, zbog čega se stalno ističe važnost poznavanja više stranih jezika. Pojam višejezičnost uglavnom naglašava sposobnost poznavanja dodatnih stranih jezika koji se pridružuju prvom stranom jeziku. Pritom se ne misli samo na jezični opseg znanja, već i na sposobnost i toleranciju prema različitim jezičnim i međukulturalnim vrijednostima, budući da današnje obitelji zbog migracija ili dvojezičnih obitelji odrastaju u jezičnom okruženju. [3]

2.2. Motivacija za učenje jezika

Zbog svoje univerzalne znatiželje, mala su djeca vrlo perceptivna na učenje jezika, pod uvjetom da im se pruži prilika, poticaj i odgovarajuća podrška roditelja i učitelja. Neka su djeca unutarnje motivirana jer ih ili zanimaju crtici, filmovi, ili računalne igrice, dok tinejdžeri traže uzore u drugim kulturama, uspostavljaju kontakte, kasnije putuju, studiraju i traže mogućnosti zaposlenja. Međutim, ako mi kao profesori jezika dodatno pridonesemo svijesti o učenju i podučavanju jezika, možemo dodatno pobuditi tu unutarnju motivaciju. Ako uspijemo impresionirati čak

i one kojima učenje jezika ne predstavlja vrijednost ili je opterećenje ili prepreka, više smo i nego premašili svoje ciljeve. Dörnyei vjeruje da je motivacija ključ uspješnog učenja jezika. Čak ni osobe s izvrsnim znanjem jezika i odgovarajućim nastavnim planom i programom ne postižu dugoročne uspješne rezultate bez motivacije. S druge strane, njih postižu upravo motivirani pojedinci, unatoč ne tako velikim sposobnostima ili jezičnim nedostacima. Štoviše, „motivacija je jedan od ključnih činitelja u učenju stranih jezika jer proizlazi iz društvene psihologije. Većina je naroda diljem svijeta višejezična, što naglašava društvenu dimenziju ovog fenomena.“ [1]

3. Europski dan jezika

Godine 2001. održana je Europska godina jezika, a tada je Europska komisija, na inicijativu Vijeća Europe, odlučila da 26. rujna postane Europski dan jezika, što je od tada jedinstvena prilika kako bi Europska unija slavila svoju bogatu jezičnu i kulturnu raznolikost (24 službena jezika u Europskoj uniji, više od 60 regionalnih i manjinskih jezika kojima govore pripadnici autohtonih europskih zajednica, kao i jezici useljenika iz drugih zemalja i kontinenata), promicala učenje više jezika i višejezičnost, međukulturalno razumijevanje, mobilnost i cjeloživotno učenje jezika u formalnom i neformalnom obrazovanju. [7] Slogan Europske unije „Ujedinjeni u različitosti“ poziv je na svijest i poštivanje raznolikog spektra jezika i različitih kultura koje žive u Europi. S druge strane, višejezičnost je jedan od ciljeva jezične politike EU-a, tj. da bi svaki građanin Unije osim materinskog jezika trebao vladati i s dva strana jezika, i tako ne samo živjeti vrijednosti Europske unije, već i imati više mogućnosti studiranja i biti konkurentniji na tržištu rada i izvan domovine (sažeto iz kratkog vodiča kroz Uniju). No, poznavanje je jezika često važno i unutar matične domovine, jer se mijenjaju vlasništva, dolaze strani vlasnici i poznavanje samo engleskog kao stranog jezika više nije dovoljno. Poznavanje samo nekoliko riječi na stranom jeziku također dobro dođe ako smo na putovanju i uspostavljamo kontakte ili dobivamo potrebne informacije o putovanju. [8] Koordinator Europskog dana jezika Europski je centar za suvremene jezike iz Graza u Austriji. Na njihovoj mrežnoj stranici nalaze se brojni materijali, aplikacije, igre i kvizovi za obilježavanje, a s njima se također može surađivati obilježavanjem odrađenih aktivnosti.

4. Obilježavanje Europskog dana jezika – primjer iz prakse iz školske godine 2017./2018.

4.1. Sudionici aktivnosti

Tijekom obilježavanja Europskog dana jezika u školskoj godini 2017./2018. aktivno su sudjelovali učenici u nastavi engleskog jezika (5. – 6. razreda, 8. – 9. razreda), učenici fakultativnog izbornog predmeta Njemački jezik (4. razreda), učenici produženog boravka (4. – 5. razreda), učenici koji imaju pomoć u učenju engleskog jezika te učenici višejezične izvannastavne aktivnosti i učenici izvannastavne aktivnosti Školski radio. Ukupno je aktivno sudjelovalo oko 106 učenika, dok su pasivno sudjelovali ostali učenici matične i dviju područnih škola, djelatnici škole, roditelji koji su posjećivali školu i posjetitelji mrežne stranice škole.

4.2. Predstavljanje aktivnosti i projekta

Cilj projekta bio je promicanje učenja i poučavanja jezika i višejezičnosti u školi pozitivnim pristupom, jer smo željeli inspirirati i motivirati kako učenike, tako i druge sudionike obrazovnog procesa i lokalnu zajednicu u pogledu višejezičnosti.

Središnji događaj obilježavanja Europskog dana jezika 2017. u našoj školi bila je gotovo 20-minutna autorska radijska emisija na više jezika (slovenski, engleski, njemački, španjolski, latinski i ruski), koja je emitirana tijekom velikog odmora, a koju smo pripremili zajedno s učenicima s jezične izvannastavne aktivnosti (priprema scenarija emisije) te u suradnji s izvannastavnom aktivnošću Školski radio (snimanje i emitiranje emisije). U samoj pripremi radijske emisije sudjelovalo je 14 učenika. Radijska emisija predstavljala je jezike koje učimo u školi (slovenski kao materinski jezik, kao i strane jezike engleski, njemački, španjolski, izraz na latinskom koji je poznat većini učenika s izvannastavne aktivnosti, te ruski, koji je jednoj od učenica u navedenoj izvannastavnoj aktivnosti bio materinski jezik). Svi učenici i djelatnici škole prethodno su pozvani da poslušaju radijsku emisiju. Radijsku emisiju mogli su poslušati i učenici obje područne škole.

Uz igru uloga učenika 4. i 5. razreda, pozvali smo čak i dvije zvijezde Europskog prvenstva u košarci da budu gosti naše radijske emisije (Luku Dončića i trenera Kokoškova), a bio je tu i jedan španjolski navijač (učenik 9. razreda). U emisiji smo njemačke posjetitelje škole ugodno iznenadili brojalicom (učenica 4. razreda) te pozdravom i dobrodošlicom na njemačkom jeziku (učenica 9. razreda), jer je u to vrijeme bila i međunarodna razmjena. Prognozirali smo vrijeme na engleskom i slovenskom (učenici 8. razreda) i svima zaželjeli ugodan dan na latinskom (učenica 9. razreda). Učenici 6. razreda pjevali su, pa čak i repali, na engleskom jeziku. Uslijedila je najava nadolazećih događanja i pozdrav na ruskom jeziku (učenica 7. razreda). Voditeljice radijske emisije (učenice 9. razreda) uvijek su pažljivo birale riječi na našem slovenskom jeziku.

U sklopu obilježavanja Dana jezika u holu škole za vrijeme odmora emitirana je prezentacija na temu jezika te su holu škole učenici 6. razreda pripremili izložbu priča na engleskom jeziku i promotivne plakate za Dan jezika na mnogim jezicima. Na ulazu u školu učenici 4. i 5. razreda iz produženog boravka pripremili su izložbu plakata: Zašto učimo strane jezike? Kako možemo učiti strane jezike? Riječi poput hvala i pozdravi na mnogim jezicima. Učenica 4. razreda iz produženog boravka izložila je rječnik odabranih riječi na više jezika i dvije svoje priče. Također smo po čitavoj školi na vrata prostorija postavili plakate sa sloganom Pričaj sa mnom! (Talk to me!), koji se upotrebljavaju za Dan jezika od 2003. godine i mogu se nabaviti na službenoj mrežnoj stranici Europskog dana jezika. Na mrežnoj stranici škole objavili smo i izvještaj o aktivnostima te potaknuli posjetitelje mrežne stranice na učenje jezika.

4.3. Suradnja sa Zavodom za školstvo Republike Slovenije

Početak rujna 2017. godine Ministarstvo obrazovanja, znanosti i sporta uputilo je poziv obrazovnim ustanovama za sudjelovanje u aktivnostima povodom Europskog dana jezika koje su organizirali zajedno sa Zavodom za školstvo Republike Slovenije i Predstavništvom Europske komisije u Sloveniji. Odazvali smo se pozivu da predstavimo naše aktivnosti; kako inovativnim pristupima poticati poznavanje jezika kod učenika, učenje jezika i jezičnu raznolikost. Naš projekt Jezici i mostovi 2017./2018., kojim smo 26. rujna 2017. obilježili Europski dan jezika, predstavljen je na Pedagoškoj tribini za nastavnike povodom Europskog dana jezika Zavoda za školstvo Republike Slovenije. Za naš doprinos dobili smo priznanje za važan strukovni doprinos povodom Europskog dana jezika, jer je naš doprinos izabran među deset najboljih za 2017. godinu u Sloveniji. Navedeno priznanje preuzela sam u rujnu 2018. na središnjem događaju u Kući

EU-a u Ljubljani u organizaciji Zavoda za školstvo Republike Slovenije i Predstavništva Europske komisije, gdje sam također predstavila naše aktivnosti ostalim nagrđenim školama i sudionicima događaja.

4.4. Suradnja s lokalnom zajednicom

U lokalnom listu Klasje svoje smo aktivnosti povodom Europskog dana jezika predstavili s dva članka, izvješćem o aktivnostima provedenima u 2017. godini i izvješćem o dobivenim jezikoslovnim priznanjima za naše djelovanje u 2018. godini. U oba članka istaknuli smo i povezujuću ulogu jezika kojim se može obogatiti osobni i profesionalni život, a u drugom smo također istaknuli važnost i ulogu našeg materinskog jezika, slovenskog.

5. Zaključak

Postavljeni cilj i želja – inspirirati učenike i motivirati ih za sudjelovanje u obilježavanju Europskog dana jezika, potičući ih na učenje jezika, međukulturalno razumijevanje i uvažavanje, zapravo je aktivirala uključene učenike tako da nisu bili samo motivirani za rad na samom projektu, već su pokazali i veći stupanj samostalnosti i kreativnosti. Novo iskustvo bila je i suradnja s vanjskim institucijama. Sljedećih godina obilježavanje Europskog dana jezika u školi nadogradili smo s više uključenih učitelja, korištenjem IKT tehnologije u većoj mjeri, kako bismo išli ukorak s vremenom. S druge strane, slogan „Pričaj sa mnom!“ („Talk to me!“) [9] upravo zbog bolesti uzrokovane koronavirusom, epidemiološke situacije i rada na daljinu, posljedično zahtijeva aktivnije oblike rada u budućnosti kako bi se potaknulo korištenje jezika uživo, u autentičnim situacijama, u kombinaciji s upotrebom suvremenih pristupa s IKT opremom, raznim aplikacijama i tako dalje.

6. Literatura

- [1.]Dörnyei, Zoltan. 1994. Motivation and motivating in the Foreign Language Classroom.
- [2.]Jurišević, Mojca. 2012. Motiviranje učenicev v šoli.
- [3.]Kač, Liljana i dr. 2010. Drugi tuji jezik v osnovni šoli.
- [4.]Kač, Liljana. 2012. Večjezičnost nas bogati: tuji jeziki v osnovni šoli.
- [5.]Skela, Janez. 1999. Medkulturne razsežnosti učenja in poučevanja tujega jezika.
- [6.]Skela, Janez; Razdevšek-Pučko, Cveta; Čok, Lucija. 1999. Spodbujanje motivacije za učenje tujega jezika.
- [7.]<http://www.zrss./evropski-dan-jezikov> (pristupljeno 28. srpnja 2022.)
- [8.]<http://europaparl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/142/language-policy>pristupljeno 28. srpnja 2022.)
- [9.]<http://edl.ecml.at/LanguageFun/Talktome!tabid/1878/language/sl-SI/Default.aspx> (pristupljeno 28. srpnja 2022.)